

te zegt, dat het met geluids-; het orgel zal ne van toon, uit de laatste eischen. Maar zware brij op pt, voldoen er

th: helderheid, orgel kan ook ogelijk dat het r klinkt, maar ds weer terug- oet veel vari- gen. Het komt ornametijk be- juist voor de mmen moeten vierde eisch in een Gere- mogelikheden geluid.

ideaal en het telijk, in hoe- aan. De resul- meen niet erg hiertoe geleid, enkele noem- grootindustrie, est vervlakten onderdeelen,

nnenland (ons i, die zich be- in pijporgels), van het werk undigheid met eeft te voldoen, t der verschil- literatuur. On- ginstelling voor n tijd. Ondes- nbetrouwbaar- e „adviseurs“, land zijn, die leven?

eeeste door hen enten ten aan- schen het vol- voldoende, vo- helderheid ont- de hogere euwend schel achte spel vol- voldoende. Deze registersamen- king, waar te

mpasse te ge- n en ander te

A. BOUMAN.

en in Roemenië, slavië.

n politieke ver- erde deel van t ook de Hon- teer getroffen, zich zoodoende onderwerpen, ormeerden, die echo-Slowakije gereformeerde tegenwoordig ongaarsche Ge- verzicht geven, de Nederland- r broederlijke erden op zoo ondervinden.

bezien. Zooals ongaarsche ge- 780.000 Hon- lie 929 kerken predikant, ter- sche Gerefor- 00 zijn in twee is het reeds Zevenburgsche l, dat van het gen district is ict vormt. De gische Hooge- 0 Hongaarsche ten studeeren; ed, 5 gymnasia (györgy, Maro- ozzvár, Brassó, ely). In Brassó ool, maar deze den Roemeen-

schen Staat, doch alleen met telkens hernieuwde toestemming kan ze haar werk voortzetten. En tenslotte zijn in het bezit van de Hongaarsche Gereformeerde Kerken ook nog 474 lagere scholen en 5 bewaarscholen. Maar hier schuilt een groot gevaar. Het getal scholen is lang niet groot genoeg. Ongeveer 25.000 kinderen bezoeken Hongaarsche Gereformeerde scholen, terwijl het getal leerplichtige kinderen 75.000 is. Maar de Roemeense Staat geeft geen toestemming om nieuwe scholen op te richten. Ook is heel precies voorgeschreven, hoeveel kinderen een school mogen bezoeken. Zoo moet tweederde van de Hongaarsche Gereformeerde kinderen een Roemeense school bezoeken, waar de opleiding naar grieksch-orthodoxe beginselen plaats vindt. Hieruit kan men zich heel goed voorstellen, hoe groot gevaar het is voor de Hongaarsche Gereformeerde Kerken, wanneer de kinderen die taal niet mogen leeren, waarin de Catechismus is opgesteld en de godsdienstoefening wordt gehouden. Hier komt nog bij, dat de Roemeense Staat in vele gevallen de toestemming niet verleent inzake de herstelling van de schoolgebouwen en jaar aan jaar steeds meer schoolgebouwen onbruikbaar verklaart. Zoo wordt het getal Hongaarsche gereformeerde scholen ieder jaar minder.

Wat de godsdienstoefening betreft, die is in Roemenië in het algemeen vrij, maar de vrijheid der Hongaarsche Gereformeerden is zeer beperkt door de verschillende reglementen, die de Roemeense Staat tegen de onder zijn heerschappij levende Hongaarsche bevolking opgesteld heeft. De bedoeling van den Roemeenschen Staat is denationalisatie; en omdat de taal, waarin de gereformeerde godsdienstoefening en de catechisatie gehouden wordt, en waarin men het schoolonderwijs geeft het Hongaarsch is, ziet hij in het bestaan van de Hongaarsche Gereformeerde kerken een belemmering van zijn streven. Zoo kan het gebeuren, dat de gereformeerde religie in Roemenië niet alleen in de publieke opinie, maar ook in het oog van den Roemeenschen Staat wordt geïdentificeerd met de Hongaarsche nationaliteit. Van evangelisatie is geen sprake, want dat is volgens de Roemeense opvatting een aanval op den Roemeenschen Staat. Zoo wordt de religie eigenlijk binnen de kerkgebouwen opgesloten. Ook in het werk van de jongelings- en meisjesverenigingen ziet de politie ten onrechte steeds onafhankelijkheidsbeweging en telkens wordt een nieuw verbod uitgevaardigd.

Dus daar, waar in de 17e eeuw onder de groote gereformeerde vorsten (Bocskay, Bethlen, Rákóczy György I en II) een bloeiende gereformeerde religie dominerende betekenis had, voeren op het oogenblik de Gereformeerde Kerken een moeilijken strijd voor haar bestaan; maar — in het vaste geloof, dat deze tijd zal voorbijgaan en het Evangelie zal triumpheeren. En dit is de grootste troost, dat dit vaste geloof bij het toenemen der smarten niet inzinkt, doch destemmer versterkt wordt. Deze Hongaarsche Gereformeerde Kerken in Roemenië zijn er absoluut van overtuigd, dat God haar eenige toevlucht is en onder de groote bedreiging van het grieksch-orthodoxisme neemt de liefde jegens haar geloofswaarden krachtig toe, en roept haar op tot innerlijke reformatie. Zij willen gereformeerden blijven met vernieuwd geestelijk leven en trachten te vervullen haar groote taak: enerzijds in alle vervolging vast te staan in het Evangelie en anderzijds ondanks zoo vele moeilijkheden zich voor te bereiden op dien tijd, wanneer ze na deze moeilijke periode het Evangelie mogen verbreiden in volle vrijheid zowel onder eigen volk, als ook onder de Roemenen.

Wat Tsjecho-Slowakije betreft, dit heeft met het tegenwoordige Klein Hongarije een 830 K.M. lange grens gemeen en langs deze grens bevinden zich 474 Hongaarsche Gereformeerde Kerken, waarvan slechts 278 met eigen predikant. Het getal van de kerkleden is 210.000. Het is merkwaardig, dat Tsjecho-Slowakije, dat 14.730.000 inwoners heeft, slechts 220.000 Gereformeerden telt, waaronder 210.000 Hongaren. Zij vormden vóór den wereldoorlog geen aparte districten, maar allen werden van de oude Hongaarsche districten afgesneden. Zoo moesten ze zich geheel opnieuw organiseren. Zij hebben met het oog op de uitgestrektheid van het gebied 3 districten gevormd, en na de synode van Léva van 1923 vroegen ze officiële erkenning van hun kerkelijke wetten, maar tot nu toe is van erkenning nog geen sprake. Jaar in jaar uit voeren ze onderhandelingen met den Tsjechischen Staat, doch behalve vele beloften verkregen ze niets.

Een andere moeilijkheid was, dat deze kerken hier zonder Theologische school bleven, en de Tsjechische Staat was tegen elk contact, dat deze kerken met de Hongaarsche scholen verbond. Zoo moesten ze een Theologisch Seminarie oprichten in Losonc (1925), waar op het oogenblik de gewone dominees, als privaat-docenten, college geven aan de studenten. In dit gebied waren er vóór den wereldoorlog 2 gereformeerde middelbare scholen, maar de Tsjechische Staat heeft beide inrichtingen aan zich getrokken. Het getal der lagere scholen, die in het bezit van de Hongaarsche Gereformeerde kerken zijn, bedraagt 255, maar van zeggenschap over eigen scholen is eigenlijk geen sprake, want,

hoewel de kerken eigen onderwijzers mogen benoemen, toch schrijft de staatsorganisatie met haar reglementen alles voor en bepaalt nauwkeurig het werk van die scholen naar haar ideeën. Maar het getal der scholen is ook hier niet voldoende, en de Tsjechische Staat handelt in dit opzicht evenals de Roemeense Staat: hij weigert toestemming te verlenen tot oprichting van nieuwe lagere scholen; het mag een bijzonder groot voorrecht heeten, dat aan de Hongaarsche Gereformeerden 3 jaren geleden werd toegestaan het bouwen van een Kweekschool te Komárom. Maar het niet bezitten van middelbare scholen veroorzaakte moeilijkheden, wat niet wegnam, dat de Kerken toch zooveel mogelijk hulp boden om internaten te stichten bij de Tsjechische middelbare scholen, waar de Hongaarsche gereformeerde leerlingen kunnen wonen en waar ze dagelijks verkeerden en leven naar de gereformeerde beginselen.

In de vele moeilijkheden gevoelen de Hongaarsche Gereformeerde Kerken haar groote taak in Tsjecho-Slowakije, waarvan zij weten, dat God hun die op de schouders gelegd heeft. Met het wapen der Schrift trachten zij enerzijds de eigen kerkleden te bewaren voor den in Tsjecho-Slowakije grooten invloed hebbenden bolsjewistischen geest, anderzijds te strijden tegen dien geest ook buiten haar muren; en ze pogen in het bijzonder onder de Slowaken het Evangelie te verbreiden. Als vrucht van dit werk verscheen de vertaling van den Heidelbergischen Catechismus in de Slowakische taal en is men momenteel bezig met de vertaling van de Psalmen.

Laten we tenslotte een blik werpen op Joegoslavië. Als we een vergelijking mogen maken, zijn de Hongaarsche Gereformeerden hier in de moeilijkste omstandigheden. Ze zijn in getal hier niet zoo veel, in het geheel 42.000, in één district georganiseerd, bestaande uit 53 gemeenten. Zij hebben met dezelfde moeilijkheden te kampen als onze kerken in Roemenië en Tsjecho-Slowakije. Daarbij komt, dat zij noch een Theol. School, noch middelbare scholen hebben, en van de 72 lagere scholen, welke ze vóór den wereldoorlog hadden, bleven slechts 2 over, want de Joegoslavische Staat nam de overige weg. De theologische studenten mogen in Hongarije niet studeren naar de orde van den Joegoslavischen Staat. Daarom moeten ze hun geheele studie in andere landen volbrengen. Op het oogenblik studeeren 7 studenten aan verschillende buitenlandse scholen.

Niettegenstaande al deze bezwaren, doen zij wat ze kunnen en zijn reeds zoover gevorderd, dat ze, terwijl de armoede en ellende haar ten zeerste drukt, naar het voorbeeld der Hongaarsche Gereformeerde Kerken in Tsjecho-Slowakije, een Croatische vertaling van den Heidelbergischen Catechismus hebben uitgegeven.

* * *

Tot zoover ons overzicht. Doumergue, de Fransche theoloog, schrijft in zijn „La Hongroie Calviniste“, dat de Hugenoten uitgezonderd, geen Geref. Kerk zulk een lijdensgeschiedenis doormaakt heeft als de Hongaarsche. Voor onze broeders, die op het oogenblik onder de Roemeense, Tsjechische en Joegoslavische heerschappij leven, wordt deze lijdensgeschiedenis voortgezet, waarbij misschien wel geen doodvonnissen of veroordeeling tot de galeien zullen voorkomen, zooals vroeger, maar wezenlijk blijft dit hetzelfde: het bedoelt namelijk de verwoesting. Doch dit laatste is geenszins bedoeld als een klacht; want wij weten, dat God regeert en Christus is de triumpheerende Koning van Zijn Kerk.

M. Gál.

Naschrift. Den schrijver van dit artikel, die thans te Kampen, na beëindiging van zijn studie in het buitenland, theologie studeert, danken we zeer voor dit instructieve artikel. De kolommen van ons blad blijven openstaan voor artikelen, die het meeleven met de Hongaarsche Gereformeerden bevorderlijk kunnen zijn.

Redactie.

Provisionele sluiting.

Ter vergadering der classis Leeuwarden is door Dr van Es, Dr Hangelbroek en Dr den Houting het volgende voorstel ingediend:

„De Classis Leeuwarden der Gereformeerde Kerken in Nederland, in vergadering bijeen Woensdag 13 April 1938, overwegende:

1. dat wel de duur van een Generale Synode door de K. O. niet bepaald is, maar toch wel het provisioneel sluiten eener Generale Synode en het daardoor laten voortduren daarvan met den geest en de bedoeling der K. O. in strijd is;
2. dat de praktijk heeft geleerd, dat dit provisioneel sluiten voor allerlei bezwaren stelt, die naar de gangbare praktijk van onze kerkregering niet gemakkelijk zijn op te lossen;
3. dat het nochtans overweging verdient — met het

oog op de grootere concentratie van het kerkelijke leven in den laatste tijd — meer dan eenmaal in de drie jaren een Generale Synode te houden;

besluit:

de Particuliere Synode van Friesland (N. G.), saam te komen Woensdag 8 Juni 1938 te Leeuwarden, te verzoeken om de Generale Synode, die in 1939 te Sneek samenkomt, te adviseeren deze zaak onder de oogen te zien.

Na bespreking is dit voorstel aangenomen.

Two lijnen.

De heer H. Algra schrijft in Leeuwarder Kerkbode:

Dr S. U. Zuidema, de jonge zendeling van Solo, heeft in het Geref. Kerkblad voor Ned. Indië een lange en belangrijke reeks artikelen geschreven over de zinsneden uit de twaalf artikelen van ons algemeen en ongetwijfeld Christelijk geloof: „Ontvangen van den Heiligen Geest, geboren uit de maagd Maria“.

Hij heeft daarin aangetoond, hoe zoowel uit den kring der Barthianen als uit die der ethischen stemmen opgaan, die de onbeslechte ontvangenis loochenen.

Daarna heeft hij ook gehandeld over opvattingen in den Gereformeerden kring. Daarbij kwam ter sprake de kwestie van de erfschuld. Christus is zonder erfzonde; noch erfschuld, noch erfmet wordt hij Hem gevonden. Ten opzichte nu van het niet toerekenen van de erfschuld ziet Dr Zuidema ten onzen twee lijnen. De eene noemt hij de lijn Kuyper—Hepp: de andere Bavinck—Greijdanus.

Bavinck zegt: de uitsluiting van den man bij de ontvangenis bewerkt, dat Christus, als niet in het werkverbond begrepen, vrij bleef van erfschuld en daarom ook naar zijn menschelijke natuur vóór en na zijn geboorte van alle smet der zonde kon bewaard worden.

Bij Kuyper en Hepp wordt dit vrij blijven van erfschuld gezocht in het feit, dat Christus geen menschelijke persoon, maar een onpersoonlijke menschelijke natuur aannam.

Dr Zuidema zet dit alles duidelijk en breedvoerig uiteen. Wij zouden wel willen, dat dergelijke artikelen ook hier te lande werden gelezen. Misschien is het mogelijk, dat de schrijver er eens iets over publiceert in het Geref. Theol. Tijdschrift.

Als dat gebeurt, dan zal men bemerken, dat hij over theologische strijdfragen anders schrijft, dan men hier te lande in den laatste tijd in zwang heeft gebracht.

Want hij verkettert geen van beide richtingen. Hij vermijdt de term: kritisch gevoelen, afwijkend gevoelen, enz. En toch is hij het met de lijn Kuyper—Hepp niet eens en refereert hij Bavinck en Greijdanus.

Men zou zeggen: dat hij de andere lijn nu niet deformatorisch noemt, is een tekort. Het Indische tempo is blijkbaar niet snel genoeg, om de ontwikkeling in het theologisch debat hier te lande bij te houden.

Wij zeggen liever: Dr Zuidema verdient een compliment. Zijn methode is vruchtbaarder. Laat hij maar niet van methode veranderen.

Niet om wraak kunnen roepen?

Ds J. J. Buskes schrijft in Overtoomsche Kerkbode:

Graag wil ik nog wat verder ingaan op de vraag, die ons een vorige maal bezig hield. De vraag was, wat het woord van de Joden: „Zijn bloed kome over ons en over onze kinderen“ toch eigenlijk beteekent.

Er zijn er, die zeggen: de Joden hebben Jezus gekruisigd, en die meenen, dat daarmee alles gezegd is. Het harde lot van de Joden is dan niet anders dan de vloek, die de Joden zelf over zich hebben ingeroepen.

Ik heb deze gedachte als onbijbelsch afgewezen. De Joden voor het rechthuis van Pilatus wietengende de geheele wereld. Het kruis van Jezus getuigt niet: zoo zijn de Joden, maar: zoo zijn de menschen! Op Golgotha openbaart de zonde zich in haar diepste wezen, niet de zonde van de Joden alleen, maar de zonde van ons allen. Golgotha beteekent: zoover is het met ons allen gekomen.

Nu kun je natuurlijk vragen: was het dan niet ontzettend, wat de Joden riepen? Dan kan ik alleen maar antwoorden: ja waarlijk, ontzettend!

Je kunt verder vragen: heeft God dezen ontzettenden roep van de Joden dan niet gehoord en verhoord? Dan kan ik alleen maar antwoorden: ja, God heeft gehoord en verhoord, maar — en dat moet ik er absoluut aan toevoegen — zie nu, hoe God dezen kreet om bloedwraak gehoord en verhoord heeft op goddelijke wijze, door direct na Pinksteren tot de Joden, die zoo geroepen hebben, Zijn apostelen te zenden, die getuigen, dat het bloed van Jezus reinigt van alle zonden, door dit bloed van Jezus inderdaad over de Joden en ons allen te laten komen, maar tot verzoening van onze zonden.

Dit bloed van Jezus kan niet om wraak roepen. Wanneer je dit vergeet, spreek je niet over Jezus Christus, want dan spreek je over een bloed, dat geen betere dingen spreekt dan het bloed van Abel. Hier wordt toch wel zeer ernstig veronachtzaamd wat de Schrift op andere plaatsen zegt.

Het „nieuwe kerkrecht“.

Ds H. J. Heida schrijft in Geref. Kb. Vlaardingen etc., iets over de zaak der classis Drachten, waarover Prof. Greijdanus in ons vorig nummer handelde:

Hier, in de bekendmaking en motiveering van dit besluit, vinden wij een nieuw, tot nog toe vrij onbekend woord.

Vergissen wij ons niet, dan heeft de dissertatie van Dr Bouwman, dit woord nader bij ons gebracht. Dat Voetius en Hoornbeeck het hebben gebruikt als grond voor echorsing, is door de aanhaling en voorbeelden wel zeer aannemelijk gemaakt.

Dat het zóó spoedig zou doordringen in de kerkelijke praktijk, hadden zeker niet velen verwacht.

Ware veertig jaren vroeger dit argument, deze